

هلو هلون اسڪول

ٻاراڻي شاعري

زيب نظاماڻي

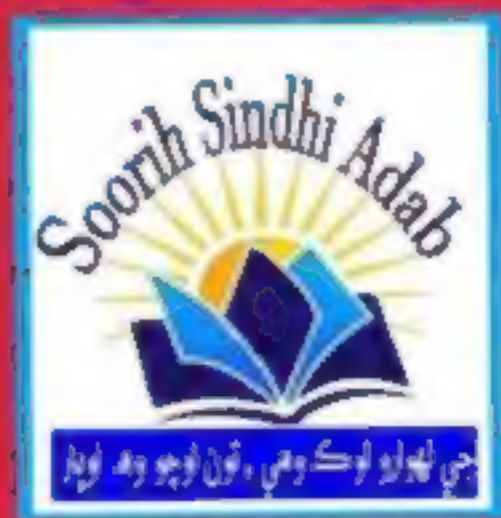

سنڌي ادبي بورڊ

سوره سنڌي ادب

صاحب خان سوره ميرائي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

هلو هلوون اسڪول

پارائي شاعري

زيب نظاماڻي

ڪتاب جا سمورا حق واسطا محفوظ

تعداد 1000	جون 2013 ع	چاپو پهريون
تعداد 3000	نومبر 2016	چاپو ٻيو
تعداد 2000	آگسٽ 2018	چاپو ٽيون

هن ڪتاب جي ڪنهن به حصي کي، ناشر کان اڳواٽ حاصل ڪيل اجازت کان سواءِ اليڪٽرانڪ يا ٻئي ڪنهن به طريقي جنهن ۾ اسٽوريج ۽ رٽريول سميت شامل آهي، استعمال نٿو ڪري سگهجي.

قيمت: ٽي سؤ روپيا

(Price: Rs. 300)

ڪلر لي آئوٽ ڊزائينر

سيد سڪندر علي شاھ ۽ سيد مير علي شاھ کاظمي

مشتين مين: سيد علي رضا شاھ

خرينداری لاءِ رابطو:

سنڌي ادبي بورڊ ڪتاب گهر

تلڪ ڇاڙهي، حيدرآباد سنڌ

(Ph: 022-2633679, Fax: 022-9213422)

Email: sindhieb@yahoo.com

[www. Sindhiaadabiboard.org](http://www.Sindhiaadabiboard.org)

هيءُ ڪتاب پيڪاڪ پرنٽر ڪراچي، مان الهنتو و گهيو سيڪريٽري سنڌي ادبي بورڊ
ڄام شورو ڇپرائي پتو ڪيو

فهرست

40	اکائي	5	* چٻائيندڙ پاران
41	ماما گڻو	6	* مهاڳ
42	سون سون پاڻي	9	* ها، را،
43	لفڙ	10	* پنهنجي پاران
44	ريل	11	* اريٽا
45	ضميوتو	13	الله سائين
46	سيل قون (مويائيل)	14	اسان ڪير آهيون
47	نارا	15	هلو هلون اسڪول.....
48	ڌرتي	16	السلام عليڪم.....
49	روشني	17	ستئي ٻوليءَ جا ٻاونجاه اکر (الفابيٽ)
50	هوا	22	گيت
51	پاڻي	23	اڪيون، ڪن، نڪ، زبان
52	وسڪارو	24	صفائي سُرائي
53	ڪارڙو ڪمارڙو	25	پينسل
54	مندن جو گيت	26	گهٽ وڌو
55	ٻولين ٻول	27	هفتي جا ڏينهن
56	ماڻهوڙيون	28	اسلامي مهينا
57	ماڪيءَ جي مک	29	عيسوي سال جا 12 مهينا
58	ڪاٺو ڪانگ	30	سڱل جا رنگ
59	ڪاڻ ڪٽجي	31	زير ڪراسنگ
60	ٻلو	32	انگ
61	ٻويت	33	رياضيءَ جون نشانيون
62	ٽانڊائو	34	پيارو ڀاءُ وطن
63	وڻ لڳايون	35	پنهنجو جهنڊو
64	اسب	36	نگر نگر جو سير
65	شاهه عبداللطيف ڀٽائي	37	راند رنگن جي
66	پنڪي	38	ننڍڙي گڏڙي
67	علم	39	چار ۾ پيرون

چيائيندڙ پاران

هيءُ ڪتاب ”هلو هلون لسڪول“ سنڌي ٻارائي ادب جي مانائتي شاعره محترمہ زيب نظاماڻيءَ جو ٻارائي شاعريءَ جو مجموعو آهي، جنهن ۾ پاڻ انتهائي سهڻي انداز ۾ سنڌي سٻاجهڙن ٻارڙن لاءِ وندر ورونهن تي مشتمل معياري، معلوماتي، دلچسپ ۽ نصيحت ڀريا نظر لکي ٻارائي ادب ۾ اضافو ڪري پاڻ ملهايو آهي. جيئن ته ٻار هر قوم جو آئيندو ٿين ٿا. تنهنڪري انهن جي تربيت، تعليم ۽ تحفظ ڪرڻ نه رڳو والدين ۽ رشتيدارن جو فرض آهي، پر اداراتي سطح تي به ان سلسلي ۾ سنجيدگيءَ جي ضرورت آهي. اهڙي سبب آهي جو اسان جا سرڪاري توڙي غير سرڪاري ادارا به وطن جي ٻارڙن جي ترقي ۽ نشوونما ڪرڻ پاڻ تي ئي فرض سمجهن ٿا.

سنڌي ادبي بورڊ پاران خصوصي طور ٻارائي ادب جي ترقي ۽ اشاعت لاءِ نهايت تيزيءَ سان عمل ٿي رهيو آهي. هيءُ ڪتاب ”هلو هلون لسڪول“ انهي نئين رٿا جي اسڪيم جو اهم حصو آهي. زيب نظاماڻي صاحبہ جي ٻارائي شاعريءَ جي هن مجموعي ۾ جتي سنڌ جي مختلف جيوت جي جهلڪ نظر اچي ٿي ته اتي بهراڙي جا تجربا ۽ مشاهدا به نظر اچن ٿا. ٻارائي شاعريءَ جي هن ڪتاب پڙهندڙن ۾ وڏي سٺي مڃتا ماڻي آهي ۽ پڙهندڙن طرفان ڪتاب جي گهر مسلسل ٿيندي ٿي رهي. هاڻي هن ڪتاب جو هي ٽيون ڇاپو آءُ پنهنجي ايامڪاريءَ ۾ اداري طرفان شايع ڪري سرهاڻي محسوس ڪري رهيو آهيان. جنهن لاءِ آئون جناب مخدوم جميل الزمان صاحب چيئرمين سنڌي ادبي بورڊ، جو تهڊل سان شڪر گذار آهيان، جنهن پنهنجي مفيد مشورن سان منهنجي رهنمائي ڪئي آهي.

اميد آهي ته اسان جو هيءُ پيار ڀريو پورهيو ٻارائي ادب سان دلچسپي رکندڙن وٽ ماڻ لهندو.

الهڏتو وگهيو

سيڪريٽري

05- ذي الحج 1439ھ

17- آگسٽ 2018ع

”پارائي شاعريءَ جي راڻي زيب نظاماڻي“

عالمن جو چوڻ آهي ته ٻوليءَ ۾ نثر کان اڳ نظم جنم ورتو. منطقي طور تي اها ڳالهه وڃي نظر اچي ٿي. انسانذات اشارن ۽ بي مطلب آوازن مان اڃا جان نه ڇڏائي هئي ته ان وقت به هن درد جي پيڙا ۽ خوشيءَ جي خوشيوءَ کي محسوس ڪيو هيو. جيڪڏهن انسان کي ڳالهائڻ نه ايندو هو ته دل کولي روئڻ ۽ کلڻ ضرور ايندو هو. اهو رولڻ ۽ کلڻ ئي ته شاعريءَ جو روح آهي.

جڏهن جيون جواني کي پهتل ڪنهن جوڙي هڪٻئي کي ڏٺو ۽ مڃيو ته ”گيتن“ جنم ورتو جڏهن ڪنهن ماءُ جي جهولي ساڻي ٿي ۽ ٻار جنم ورتو ته ”لولي“ وجود ۾ آئي. شاعري ائين سرچڻ شروع ڪيو. مرد پنهنجي ڪمن ڪارين ۾ مصروف رهيو ۽ عورت ماءُ جي روپ ۾ پنهنجي ٻار کي وقت ڏنو. ائين ماءُ جي جهولي ۾ لوليءَ ٻوليءَ ۽ انسان جي پالڻا ٿي. ان ڪري هڪ چوڻ سونهن آنا سچ آهي ته شاعريءَ ۽ عورت جو روح ساڳيو آهي. عورت نه هجي ها ته شاعري هن وقت تائين بانيڙا به ڪونه پائي سگهي ها. اڄ جو اسان شاعري کي انساني امنگن، احساسن ۽ جزين جو ترجمان چئون ٿا. تبديلين ۽ انقلابن آڻڻ جو مؤثر ذريعو چئون ٿا. اهو سڀ ڪجهه عورت ذات جو مرھون منت آهي. عورت جيڪا مرداڻي سماج ۾ ”آڌ ڪائنات“ آهي. اها شاعريءَ جو مڪمل جهان آهي. عورت ذات شاعريءَ جو باعث ۽ پرڇهلو آهي. بلڪه عورت خود شاعري آهي ۽ رهندي.

منظمر نموني سان شاعريءَ جي ابتدا عورت ذات ڪئي ۽ ٻار ان جو موضوع رهيو. ان ڪري ”پارائو ادب“ نه فقط مجموعي علم ادب جو بنيادي ابتدائي ۽ آڳاٽو روپ آهي بلڪه روح به آهي. جنهن ٻوليءَ ۾ ”پارائو ادب“ نثري سرچي، اها ٻولي ۽ ان جو ادب ”داخليت پسند“ ته ٿي سگهي ٿو. ليڪن انساني ۽ قومي امنگن ۽ احساسن جو ترجمان ٿي ٿو سگهي. اهڙو ادب هر فرد جي انفرادي ڪهاڻي ته ٿي سگهي ٿو. ليڪن اجتماعي، قومي، انساني ۽ لافاني رنگ وٺي ٿو سگهي. جنهن ٻولي ۾ ”پارائو ادب“ گهڻو سرچندو. اهو ٻارن کي پنهنجي ٻوليءَ شاعريءَ ۽ مجموعي ادب کي محبت ۽ خدمت واري پيچري تي آڻي بيهاريندو. هن کي پنهنجي ڌرتيءَ ۽ سماج جي آدرشن، اصولن ۽ نظرين جي ويجهو آڻيندو ۽ ٻار ۾ قومي، سماجي ۽ ثقافتي تشخص پيدا ڪندو.

سنڌي ۾ جڏهن ”لوڪ ادب“ جي شروعات ٿي ته ان ۾ ”پارائي ادب“ جي ويجهه واڌاري جي گنجائش به رکي وئي. آکاڻيون، ڪهاڻيون ۽ ٻيون نثري صنفون ان ڳالهه جي شاهدي ڏين ٿيون.

انگريزن جي زماني ۾ جڏهن 1853ع ۾ لڳي سڌاري وئي ۽ جديد انداز سان ڪتابن لکڻ پڙهڻ جو رواج پيو ته اسان جي بزرگ اديبن ڪاڪڙي ڪوڙيمل چندرمل کان وٺي ويندي مرزا قليچ بيگ تائين مسوين ناميارن قلم ڏٺين ”پارائي ادب“ تي خاص توجه ڏنو. اهڙي ڪاوشن ۽ اهڙي ”پارائي ادب“ هڪ اهڙي نسل کي جنم ڏنو جنهن زندگي جي ٻين شمين ۾ ته ڪمال ڪري ڏيکاريو پر ڌارين انگريزن کان ملڪ به ڇڏائي ڏيکارين. انگريزن

تہ بندوق جي زور تي اسان جي وڏڙن کان ملڪه ڪسيو پر هنن قلم جي بندوق سان ڪنهن وڏي خون خرابي ڪرڻ کان سواءِ انهن کان ملڪه واپس ڪسي ورتو.

پاڪستان ٺهڻ کان پوءِ ”پارائو ادب“ اسان لاءِ ”ضرورت“ بدران ”شوق ۽ ذوق“ جو سامان بڻجي ويو اهڙين مانار وارين حالتن ۾ ڪي دوست اونڌاهي ۾ لاٽ پاري ويٺا آهن انهن مان ”زيب نظاماڻي“ به هڪ آهي.

مونکي اهو اعزاز حاصل آهي ته مون سنڌي ۾ سڀ کان اول پارائڻي ادب تي ”فيروزه سما“ کي ايم فل ڪرائي ان ڪري پاڪستان قائم ٿيڻ کان وٺي اڄوڪي ڏينهن تائين ”پارائڻي ادب“ جي تخليق ترويج، موضوعن ۽ اثر ڀري تي ڪنهن حد تائين گهري نظر رهي آهي انهي پس منظر ۾ آئون جڏهن ”زيب نظاماڻي“ جي هن قلمي ڪاوش کي ڏسان ٿو ته اسان جي هي شاعره مون سان گڏ ڪيترن نقادن کي پاڻ ڏانهن متوجہ ڪري اسان جي دلين ۾ هڪ مانائڻي جاءِ والاري ويهي ٿي. اسان ڪاڪي پير مل، شمس العلماء مرزا قليچ بيگ ۽ ٻين اهڙن شاعرن جا بيت پڙهي جوان ٿياسين. انهن بيتن مان جيڪو مزي دس ۽ چس مليو جيڪو لاپ پرايو سون. اهو ”زيب نظاماڻي“ جي بيتن ۾ به مون کي محسوس ٿئي ٿو. ان ڪري مان هيشن چونڊس ته ”زيب نظاماڻي“ جي هي پارائڻي شاعري ماضيءَ جو پڙاڏو حال جي گوڻج ۽ مستقبل جو آواز آهي. ”زيب نظاماڻي“ جو هي ڪتاب هر وجه سان تعليمي اسڪيم ۾ ”اضائي مطالعي“ واري ڪتاب طور شامل ڪري سگهجي ٿو. بلڪه منهنجي صلاح ته اها آهي ته هن ڪتاب کي غير سرڪاري ۽ نجی تعليمي ادارا پنهنجي نصاب ۾ شامل ڪن. ڇو ته ”زيب نظاماڻي“ شعوري طور تي پنهنجي ذات جي اها صلاحيت ڏيکاري آهي جنهن ذريعي ٻار جي ذهني ۽ لڪري تربيت ڪرڻ آسان ٿي پئي ٿو.

”زيب نظاماڻي“ جي هن پارائڻي شاعريءَ ۾ ٻار جي تربيت لاءِ هر رنگ موجود آهي. هن ۾ اخلاقيات کي موضوع بڻايو ويو آهي ۽ دين اسلام کي به ڏسو ته ڏکي پاسڪ جو تصور ڪيئن ٿي پيش ڪري:

پکي پکن انسان ۽ حيوان
بنايو جنهن آسارو جهان
منئون ٺاهي مينهن وسائي
ڦر تيءَ مان جوان آپائي

”زيب نظاماڻي“ شاعريءَ تي ته مهارت رکي ٿي پر هن جي قلم جي لوچ شاعريءَ ۾ نت نوان تجربا به ڪري ٿي. ٽسو ”الفا بيت“ سکڻ ۽ سيکارڻ جي هوءَ شاعريءَ ۾ ڪين ٿي ڏانهن ڏئي:

۱: اکه به ٻه ٻه

سهڻا سهڻا پڙهون سبق

هتي جيڪڏهن ”زيب نظاماڻي“ ”ا“ بدران ”الف“ لکي ها ۽ ”ب“ بدران ”بي“ لکي ها ته پوءِ هي سندس شاعري نه فقط ”پاراڻي شاعري“ نه رهي ها، بلڪه ان جي تعليمي ۽ تدريسي اهميت به ختم ٿي وڃي ها. چو ته پار کي ”ا“ ميڪارڻو آهي، ۽ اهو ئي سندس سکڻ جو پهريون ڏاڪو آهي. ”بي“ کيس ٻي ڏاڪي تي پهچڻ کان پوءِ پڙهڻي ۽ چوڻي آهي. چو ته پهريان ”حرف“ سکيا ته پوءِ ”لفظ“ ٺاهڻ ايندا. ان ڪري چئي سگهجي ٿو ته زيب نظاماڻي جي شاعري تعليمي طريقن ۽ درسي روين جي بنهه مطابق آهي.

زيب نظاماڻي جي شاعريءَ ۾ جتي سنڌ جي حيواني جيوت جي جهلڪ نظر اچي ٿي، اتي بهراڙي جا تجربا ۽ مشاهدا به نظر اچن ٿا. شهري شهزادن کي ڪهڙي خبر ته ”ٿانڀاڻو“ ڪهڙي بلا جو نالو آهي، پر جڏهن سندس انهي موضوع تي لکيل شاعري پڙهجي ٿي ته بهراڙي جي پار وانگر شهري پار جي ”ٿانڀاڻي“ سان ڇاڇ سڃاڻ ۽ دوستي ٿي وڃي ٿي.

هٿ ۾ آهي بڻمل جهڙي
نورائين جيئن مڻمل جهڙي
وسڪاري ۾ ورنڊو آهي
اڏامي اڏامي ڀرنڊو آهي

زيب نظاماڻي جي هن بهترين تخليق تي هڪ الڳ ورڪشاپ سڏائي، ان جي فني فڪري خوبين ۽ نواڻ تي گهڻو ڪم ڪرائي سگهجي ٿو. هي مون طرفان هڪ مختصر تعارف آهي. محترم زيب نظاماڻي لاءِ خلوص جي پيٽا طور اها پيٽا ان لاءِ آهي ته هن هڪ برجستي شاعره جي حيثيت ۾ اهم موضوع سان انصاف ڪيو آهي، جنهن لاءِ هن ڪيرون لهڻيون.

ڊاڪٽر در محمد پٺاڻ

باني

گل حیات انسٽيٽيوٽ

خير محمد آريجا، تعلقہ باقراڻي ضلعو

لاڙڪاڻو

www.gulhayat.com

هلو-راء!!

هلو هلون اسڪول؟
 ڇو هلون اسڪول؟
 پڙهڻ لاءِ ٻيو ڇا؟
 ڇا پڙهنداسين؟
 علما
 ڪهڙو علم؟
 تدرسي علم
 تدرسي علم ۾ ڇا ڇا هوندو؟
 سڀ ڪجهه هوندو
 مثال طور؟
 52 اکرن تي 52 نظم
 هي ته پنهين ٽڪن ڳالهه آ؟
 اهو وري ڪيئن؟

اهو وري هيشن ته آواز/آچار ۾ هڪ جهڙن هڪ-ق پر معنيٰ ۾ منفرد ادب جي ٻن شخصيتن، گهڻو اڳ ٻارن لاءِ تدرسي نظم لکيا. بعد ۾ وڏو خال پيدا ٿيو. آئين ٽئين - ان خال کي ڀرڻ لاءِ پتر گڏ ڪيا. تر ترائي ٿيو پر خال نه ڀريو پر وڏي وٽ کانپوءِ ساڳيو ناريءَ جي ٺاڪيل، جهڙو ٻيو خال هڪ مائي مڙسي ڪري موٽين سان ڀري ڇڏيو پر پاڻ ڀري پئي.

هن مائي کي زيب ڏٺو ته هو تدرسي نظم لکڻ جو ٻار پنهنجي دل ۽ دماغ ڪافذ ۽ قلب سوچ ۽ لوح تي کڻي. هن اهڙو ٻار مائيتي اولي جهڙي ماڻ اختيار ڪري کنيو. نيٺ وکر گڏ ڪري ڀري هيٺ لاهي آيس ويڻ لاءِ ڪنڌ مٿي ڪيائين ته ساڳي مائي "زيب نظامائي" جي صورت ۾ نظر ايندڙ لڳي.

علم ادب فن جي حوالي سان "زيب نظامائي" کي ته هر ڪو سڃاڻي پر سندس سرجيل نظمن جو ڳڻهڪو "هلو هلون اسڪول" پڙهڻ کان پوءِ محسوس ٿيندو ته "زيب نظامائي" ساڳي وقت پنهنجي خوبصورت نظمن ذريعي جديد سنڌ جي بـ سڃاڻپ اٿڻ هارن هٿان ڪرائڻ ۾ سوياري ٿي وئي آهي.

اسرار شام

ننڍو ڄام

02_08_2012

پنهنجي پاران

هڪ استاد ۽ هڪ ماءُ جي حيثيت ۾ پارس جي تعليم ۽ تربيت ڪارائتي ۽ اثرائتي نموني سرانجام ڏيڻ جي ڏس ۾ پارس جي نصاب ۽ نفسيات کي آڏور کڻي بياني درجن لاءِ مددي مواد جي صورت ۾ هي نظر تحيو ڪيا اتر جيڪي تدريسي عمل جو حصو بڻجي پارس جي ذهني اوسر ۽ تحقيقي صلاحيتن کي وڌائڻ ۽ اڳتي آڻڻ ۾ مددي ڪردار ادا ڪندا هئا ڏس ۾ ”هلو هلو اسڪول“ جي عنوان سان هي ڪتاب اثرائتو ۽ ڪارائتو ثابت ٿيندو هن ڪتاب کي شايع ڪرڻ جي ڏس ۾ جن مهريان ادب دوست دانشورن ۽ معاشري جي نميندار شخصيتن مهجوساٿ ڏنو انهن ۾ محترم جناب نظر محمد ڳاھو صاحب ۽ جناب الطاف اثير صاحب جن وقت به وقت پنهنجي هن تحقيقي مواد کي شايع ڪرائڻ لاءِ اتساهيو ۽ هٿايو ۽ مهجي حوصلو افزائي ڪندا رهيا آئون ٿورائتي آهيان جناب ڊاڪٽر محمد پيار صاحب جن جي جن پنهنجي قيمتي وقت مان مون لاءِ ٻه چار گھڙيون ڪري هن ڪچي لکي قلمي پورهي تي پنهنجي قيمتي راءِ ڏئي سچ ته مون کي لوھ مان سون بڻائي ڇڏيائين آئون نهايت ٿورائتي رهندس محترم جناب اسرار شام صاحب جي جنهن پارس جي ادبي اوسر ۾ پنهنجي پوري زندگي وقف ڪري ڇڏي آهي ان پنهنجي هن ڪتاب تي پنهنجي قيمتي راءِ لکي جن ته مون کي هن قلمي پورهي جو اڃو وڌو ادا ڪري ڇڏيو آهي آئون دل سان دعاگو آهيان پنهنجي پياري علمي ادبي پٽ عبدالرحمان ڪنڀر جي جنهن پنهنجي هنن نظمن کي نه رڳو سهڻي انداز ۾ ڪمپيوٽر ڪيو پر سندن پر مڀج خوبصورت رنگارنگي چتر ڪري ڇا رنگ پڻ ڇڻا آئون انتهائي ٿورائتي آهيان سڌي ادبي پورڻ جي سيڪريٽري محترم انهنڙو وگهيو ۽ سدس ڪارڪنن جي جنهن پنهنجي هن قلمي پورهي کي ڪتابي صورت ۾ آندو

پاران

ساعره زيب بخناماڻي

حيدرآباد سنڌ

zebnizaman/a yahoo com

cell- 03332663407 03003007328

ادب

- ❖ پنهنجي مڙي امڙ مسءَ ڌرتي جي ٻرڙن جي نلآ جي باتن ٻولن مونکي نڪڻ لاءِ اُتساهيو
- ❖ پنهنجي جيڄل ماءُ ”ارياب زادي“ جي نلآ جنهن مونکي جنم ڏنو ۽ پهريون لفظ چوڻ سيکاريو
- ❖ پنهنجي پياري بابا مائين ”غلام رسول نظاماڻي“ جي نلآ جنهن مونکي تعليم ڏياري علم ادب جي

ساجاه ڏني

- ❖ پنهنجي انهن سڀني استادن جي نلآ جن مونکي پهريون اکر پڙهڻ سان گڏوگڏ علم ۽ شعور ڏنو
- ❖ پنهنجي محبوب هستي ”تنهيد محترم بينظير پتو اينڪي“ جي نلآ جنهن جي ڏاهپ ۽ بهادري مون ٻر اُتساه ۽ سگهه پيدا ڪندي رهي ٿي

- ❖ پنهنجي ديس جي سڀني استادن جي نلآ جن جي محنت ۽ جدوجهد سان ڌرتيءَ تي سدائين علم جا
- ڏيڻا ٻوڙا رهندا.

الله سائين

پيارا مٽڙا سڃاڻها سائين.
جوڙيا جوڙ الله سائين.

ڌرتي جبل ۽ سمنڊ سارا.
ڄمڪايا تنهن سج چنڊ تارا.

پکي پکڙ انسان ۽ حيوان.
بنايو جنهن آ سارو جهان.

منڊون ٺاهي منهن وڙسائي.
ڌرتي مان جو ان اپائي.

ٻاجھ ڀريو آ تالو پيارو.
هر دل جو آ سو ئي سهارو.

عرض هي منهنجو شال اگھائين.
علم ڏين ۽ سمجھ وڌائين.

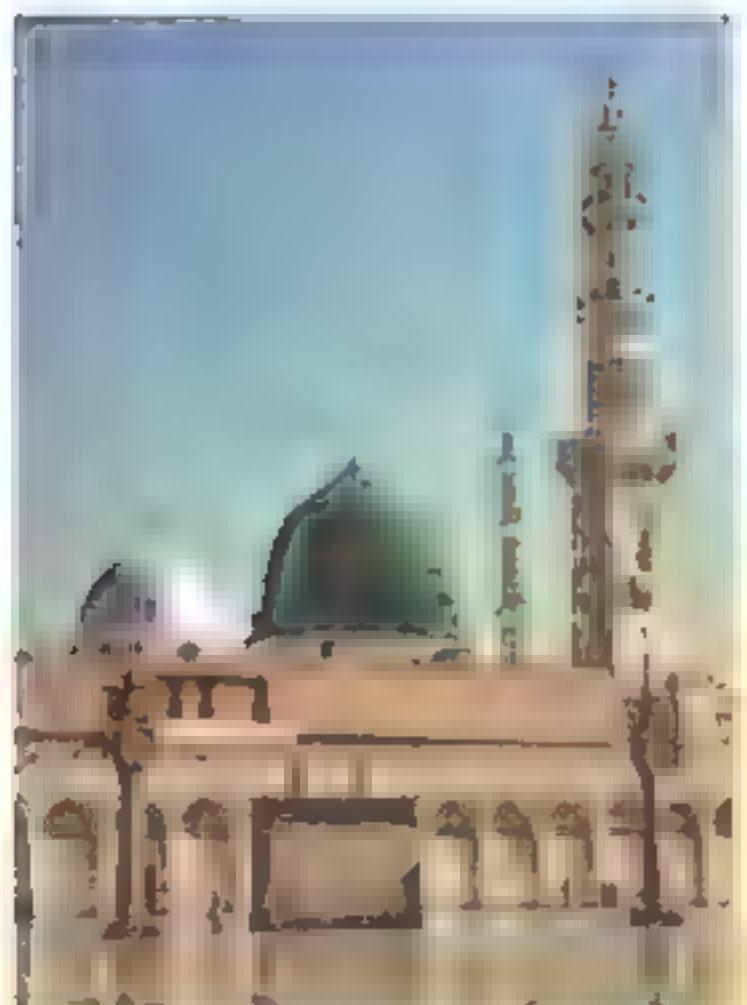
پيارا مٽڙا سڃاڻها سائين.
جوڙيا جوڙ الله سائين.

اسان کير آهيون؟

شڪر آهي الله جو انسان آهيون
 ڪريون ٿا فخر سڀ مسلمان آهيون
 ڪيو جنهن آ پيدا ماري جهان کي
 جبل سمنڊ نديون زمين آسمان کي
 آهي پاڪ الله جنهن تي ايمان آڻيون
 آهي واحد الله سڀي ٿا سڃاڻون
 ڪيا جنهن پيدا نبي ۽ پيغمبر
 ڪئين رهيا ۽ ڪئين آيا رهبر
 سڀ کان پهريون حضرت آدم نبي آ
 سڃاڻي جي تعليم انهيءَ ڏني آ
 ملو پاڪ نالو محمد ﷺ آخر زمان جو
 ڏنو جنهن آ پيغام دين و دنيا جو
 لڏو جنهن تي الله جو قرآن آهي
 اهوئي ته اسلام جو فرمان آهي
 سڃاڻي سڃاڻي سڃاڻي پان سڃاڻون
 پڙهي پاڪ ڪلمو ٿا دين کي ڄاڻون.

هلو هلون اسڪول

اهي امڙ جو مان وڏايون
استادن جو شان وڏايون
ڏاهپ جي آڇوت چلايون

هلو هلون اسڪول ادا وو
هلو هلون اسڪول
هلو هلون اسڪول ادي وو
هلو هلون اسڪول

هلو هلون اسڪول ادا وو
هلو هلون اسڪول
هلو هلون اسڪول ادي وو
هلو هلون اسڪول

اُچرا اُچرا ڪچڙا پاڻي
سليٽ ڪتاب ۽ ڪاپيون ٺاهي
پاڪ وطن جا نعما ڳائي

هلو هلون اسڪول ادا وو
هلو هلون اسڪول
هلو هلون اسڪول ادي وو
هلو هلون اسڪول

هر ڪو اُن کي ڏسڪاريندو
جاهل جاهل مڃڪو چوتندو
جي نه ڪوئي لکندو پڙهندو

هلو هلون اسڪول ادا وو
هلو هلون اسڪول
هلو هلون اسڪول ادي وو
هلو هلون اسڪول

السلام عليڪم

چيو اهو اسلام آهي
سلام جو اعليٰ مقام آهي
انسانن لاءِ انعام آهي
سلامتيءَ جو پيغام آهي
السلام عليڪم چئي جو تو کي
وعليڪم السلام چئجان تنهن کي
سچي نبي ﷺ جو فرمان اهو آ
شاه پٿاري بيتن ۾ چيو آ
ڪرين جي تون ڪنهن کي سلام
ڪري سو پڻ تو کي سلام
السلام عليڪم وعليڪم السلام
هي کي جو ڏيئي ٿو مان
تنهن جو اعليٰ ٿيندو شان

سنڌي ٻوليءَ جا ٻا و نجاهه اکر (الفابيٽ)

اچو ته گڏجي گيت هي ڳايون
ا- پ جي پٺي پٽايون

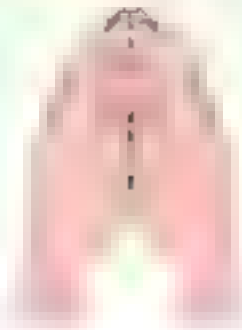
ا: اي **پ**: ٻڌڪ
سهڻا سهڻا پڙهون سبق

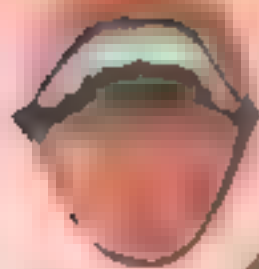
پ: ٻڌڪ **پ**: پٽ
چار پٽيون هڪڙي پٽ

ت: تارو **ت**: ٿلهو
پٽ ٿئي جو لڳو آ ميلو

ث: ٿوپي **ث**: ٺڪر
رب جو ڪريون سڀ شڪر

ث: ثواب **پ**: ڀڳ
پاڻي سان آ ڀريل جڳ

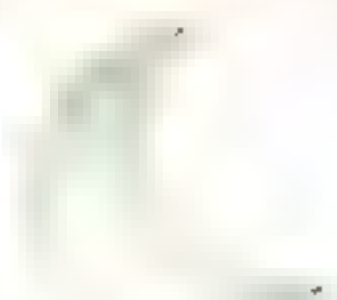
جُختي: چپ

تلھو باندر پري ٿو پپ

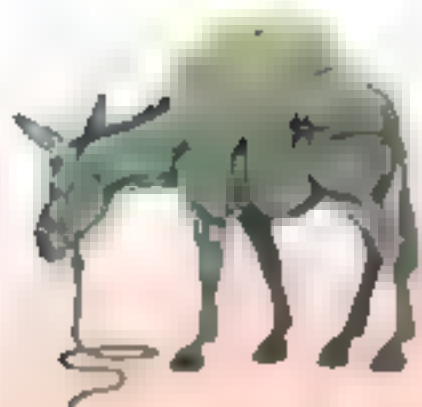
جھڪي: جڇ

پياريو پاڻي لڳي آ آج

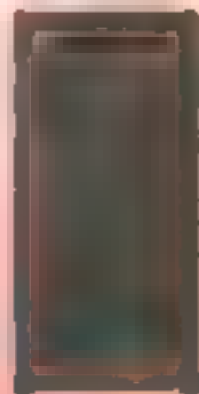
چنڊ: چڻي

چڻي ڪايون ملڙي ڪٿي

حجر: خچر

اربع خميس جمعو چنڇر

دروازو: ڌوبي

ڪاڻي مار ويٺو ٺوڳي

ان لُطِي تَا نَاهِين كرو

A green L-shaped object, possibly a handle or a piece of equipment, is shown next to a chain, likely representing a component of a mechanical system.

سپاهی و ت آھی بندوق

رُ: طوطو
ضعیف

لغز هوا ۾ کائي غوتو

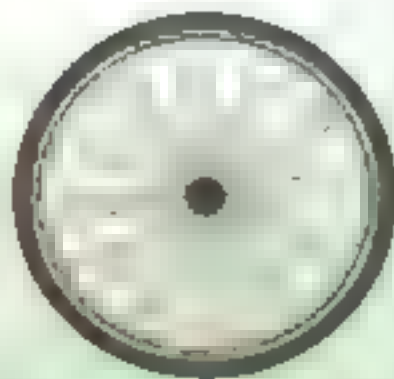
ع: عینک
ظالم

باغ ۾ آهي ڏاڍي رونق

غ: غاليچو
ف: فانوس

ڳالهه ٻڌو ٿيو خاموش

ق: ٿيڻو
ق: قلم

اسڪول وڃي پرايون علم

ڪ: ڪٿو
ڪ: ڪٽ

سبق لکو ۾ ڇهت پت

گ: گڏهه ٻ: ٻڌڻ

چار ۽ پنج ٽين ٿا تو

گه: گهوڙو ڳ: ڳاڙو

چڻا چوٽرا مٿر ڦڻڱ

ل: لڪڻ م: مڙس

ليمي جو آ ڪٿو رس

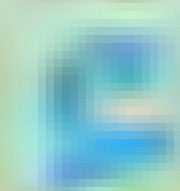
ن: نٿ ڻ: ڻڻ

سڄ ڳالهائي ٻالڪ ڦڻ

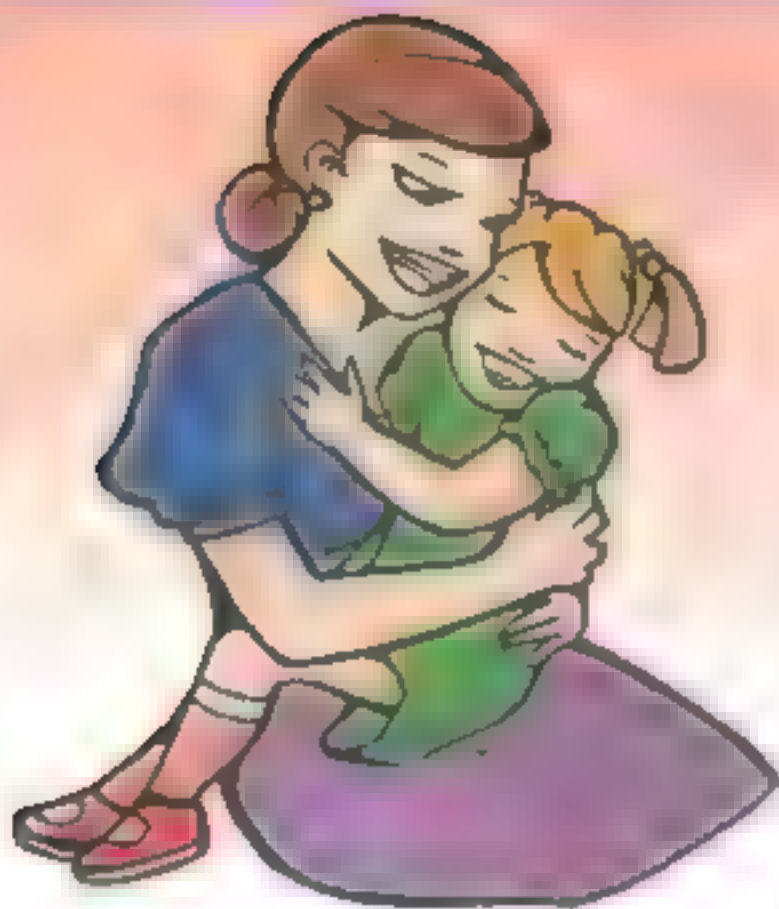
و: وڏو هه: هرڻي

واھ ڦري ٿي هيءَ ڦرڻي

ء: خالي ڪ: ڪو

ا-ب جو سبق پڪو

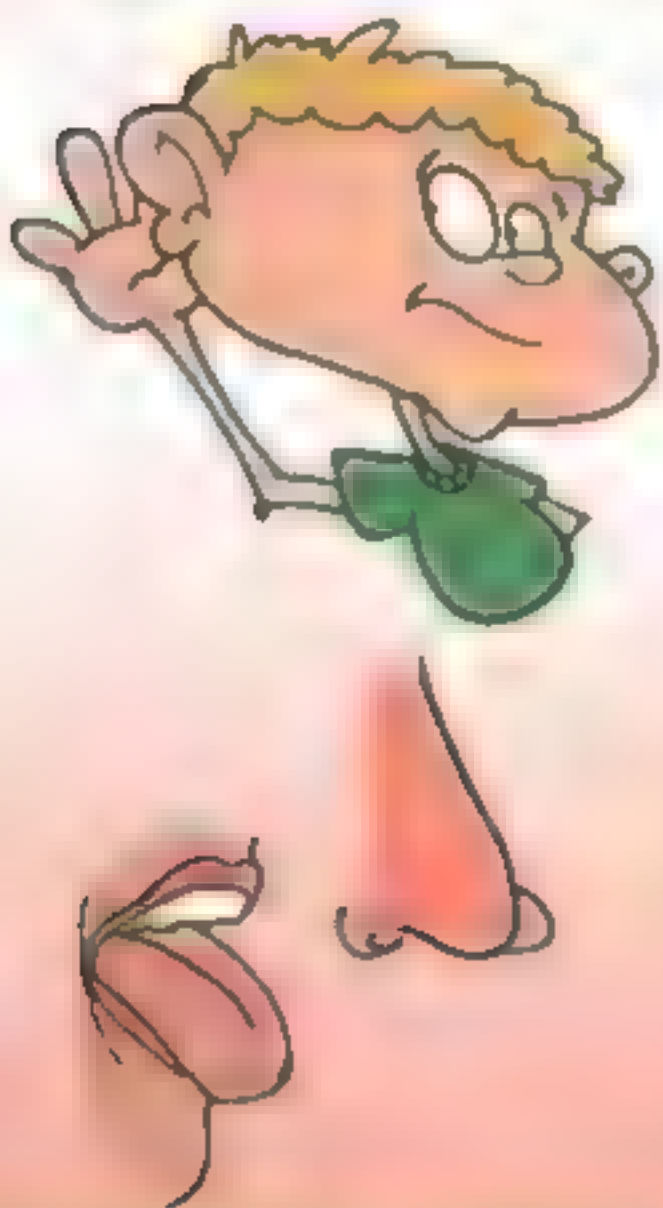
گیت

ننڍڙا مٿڙا ٻالڪ پيارا،
 سوڻهن ستارا جيءُ جيئارا،
 ٻاتا ٻاتا ٻول ٻول تو ٻولين،
 جيڄل سان احوال تو اورين،
 ناز ۽ نخرا نيارا نيارا،
 ٻالڪ پيارا، جيءُ جيئارا،
 رانديڪن سان راند رچائين،
 ارچڪ مرچڪ گيت تو ڳائين،
 سانگ سجايا سارا سارا،
 ٻالڪ پيارا جيءُ جيئارا.

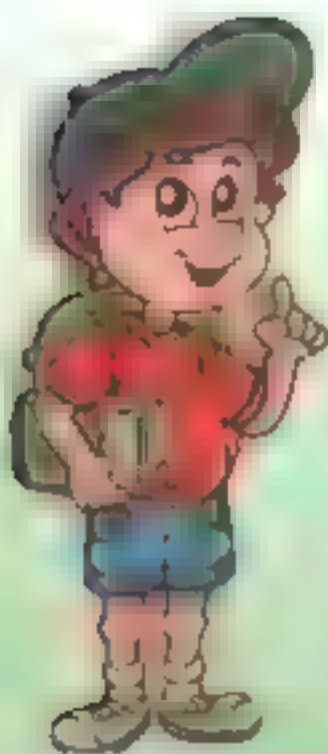
ڌرتيءَ تي سونهن ڀسون ٿا.
 پيارا ٻارو ڪيئن ڏسون ٿا؟
 ٻه اڪيون اسان کي آهن.
 ڏسڻ ۾ جي ٿيون مدد ڪرائين.
 مٿڙا مٿڙا گيت ٻڌون ٿا.
 پيارا ٻارو ڪيئن سڻون ٿا؟
 ٻه ڪن پنهنجا آهن.
 ٻڌڻ ۾ پنهنجي مدد ڪرائين.
 سونگهيون ۽ پڻ ساهه کڻون ٿا.
 پيارا ٻارو ڪيئن جيئون ٿا؟
 هڪ نڪ اسان کي آهي.
 ساهه کڻڻ ۾ مدد ڪرائي.
 مٿڙا مٿڙا ٻول چئون ٿا.
 پيارا ٻارو ڪيئن پڻون ٿا؟
 هڪ زبان پاڻ کي آهي.
 ڳالهائڻ ۾ پنهنجي مدد ڪرائي.

صفائي سُٿرائي

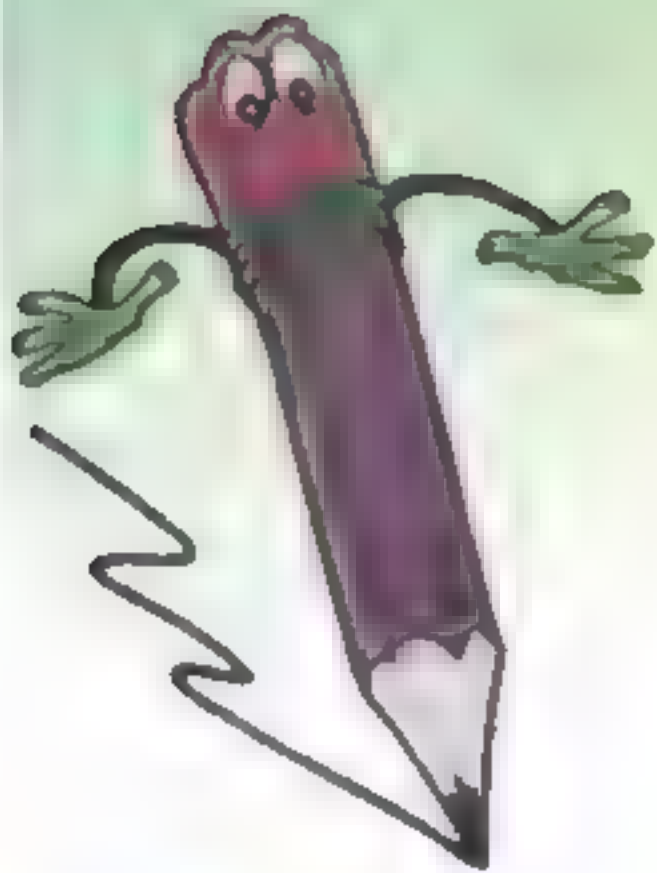

اڪيون نڪ صاف ڪري
 پالڪ تون پوءِ ڏندڻ ڏي
 ڪپڙا آجرا آجرا پھري
 تيار ٿي صبح سوڀري
 ڍڙ ڪري تون نيرن ڪاءِ،
 صاف ڪري پوءِ ٻوٽ پائي،
 ٿيلھي منجھ ڪتاب ٺاھ،
 ھاڻ وڃ اسڪول لاءِ،
 پڙھجان لکجان ڌيان لڳائي،
 ننڍي وڏي جو ادب ڪجان،
 استادن جو چيو مڃجان،
 پيارا پُٽڙا مٺڙي ڏي،
 دنيا ۾ ھلجان سچ چئي.

پينسل

دوست اوھان جي ٻارو آھيان،
پينسل پياري آئون چوايان،
گوري مٿان جا آھي ڪاٺي
سنھڙي منھنجي آھي ھائي،
ھن آگرين، آڱوٺي وچ ۾
پني تي جڏھن آئون ٽلان ٿي،
۱ - ب جا اکر لکان ٿي،
A, B, C ۾ مون سان لکجو
دل لڳائي سڀئي پڙھجو
انگ لکڻ ۾ مدد ڪرايان،
ڪارٽون ۽ ڊرائنگ ٺاھيان،
دوست اوھان جي ٻارو آھيان،
پينسل پياري آئون چوايان.

گھنڊل وڳو

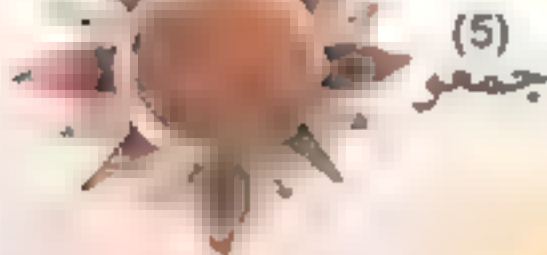
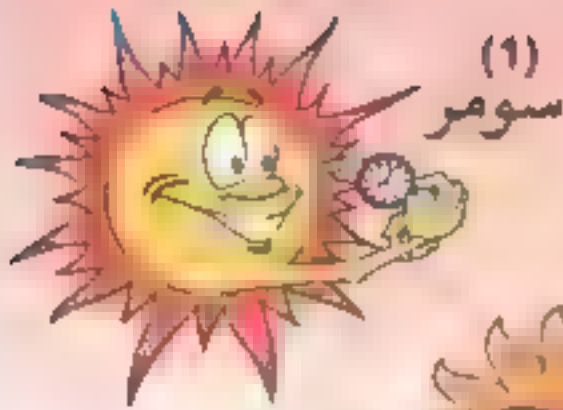

وقت جو ڦيرو ڦري ٿو ائين،
ڦيرڙي پائي ٻالڪ جيئن،
ٽڪ ٽڪ ٽڪ گھڙيال وڃي ٿو
ٻڌو ته ٻالڪ ڇا هو چوي ٿو،
اٺن پهرن جي عجب چواڻي،
سيڪنڊ، منٽ، ڪلاڪ ڪهاڻي،
سٺ سيڪنڊ جي پاڻ ڳڻيون ٿا،
تڪڙا تڪڙا قدم ڪڍن ٿا،
سٺ سيڪنڊن جو هڪڙو منٽ،
هاڻ وڃندو رسيس جو گھنڊ،
سٺ منٽن جو هڪ ڪلاڪ،
سبق پڙهي تون ٿي چالاڪ،
چويهه ڪلاڪ ٿيا رات ۽ ڏينهن،
لکڻ پڙهڻ سان لايون نينهن

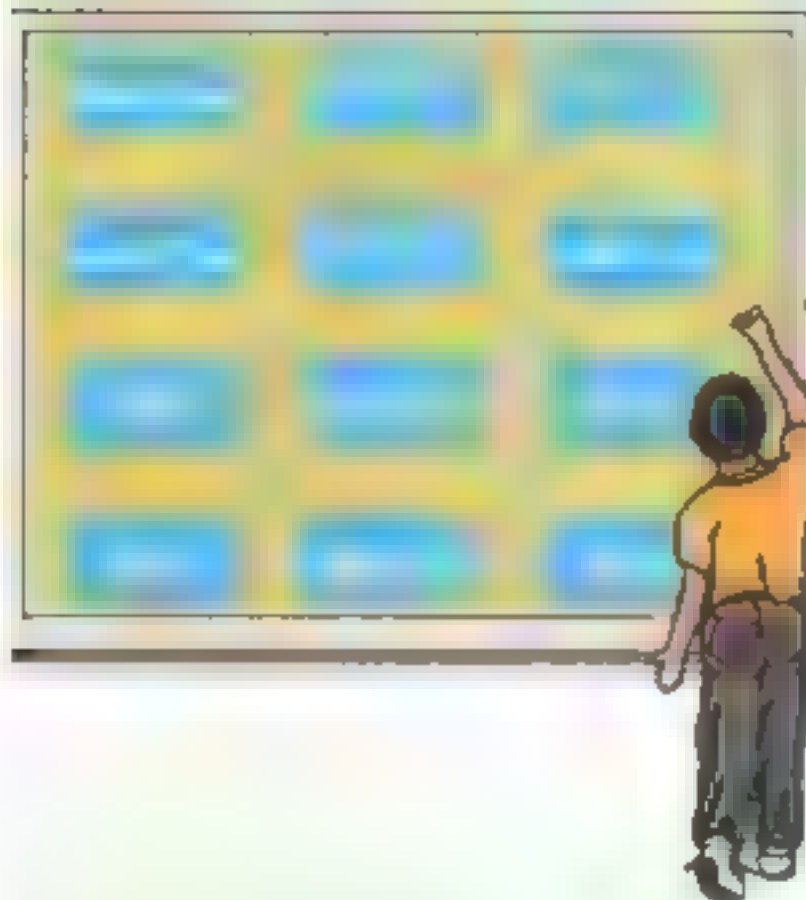
شمس جي ڏينهن

تازي وچائي ملايون هٿ
هفتي جا ڪل ڏينهن ست
سومر جو آ شان نرالو
پهرين ڏينهن جو اهو نالو
اڱارو آهي ڏينهن ٻيو
استاد ڪلاس ۾ پئي چيو
اربع جنهن کي پاڻ چئن ٿا.
ڏينهن ٽيون ان کي ڳڻيون ٿا.
خميس چئون يا جمعرات.
ڇوٿين ڏينهن جي سهڻي بات.
جمعي جو آ پنجون ڏينهن.
برڪت ڀرو وسي ٿو مينهن.
ڇنڇر جهڙو ڏينهن آ آيو
موڪل جو ٿا ڪريون ساڻ
آچر ستون ڏينهن سهاڳو
نچن ڪڏن ٿا ڪاڪي ڪاڪو
تازي وچائي ملايون هٿ
هفتي جا ڪل ڏينهن ست

اسلامي مهينا

محرم جو آ مان مٿانهون.
 سفر ۾ ٿا پڙهون دعائون.
 ربيع الاول ماو نوڻ
 ماو پاڪ جو ٿيو ظهور.
 جنهن ۾ پاڪ محمد ﷺ ڄائو.
 ربيع الثاني ٿي آساني
 رحمت وسندي رب سبحاني
 جمادي الاول جمادي الثاني
 هيادتن جي آهي رواني
 رجب کان پوءِ آ شعبان
 اعليٰ جنهن جو آهي شان
 ماه مبارڪ آ رمضان
 تازو ٿئي ٿو جن ايمان
 خوشيون ماه شوال آئي
 ذوالقعد ذوالحج مهينا سچ.
 ذوالحج ۾ حاجي پڙهن ٿا حج.
 پورا ٿيا ٻارنهن اسلامي ماه.
 سچي آهي رب جي رام

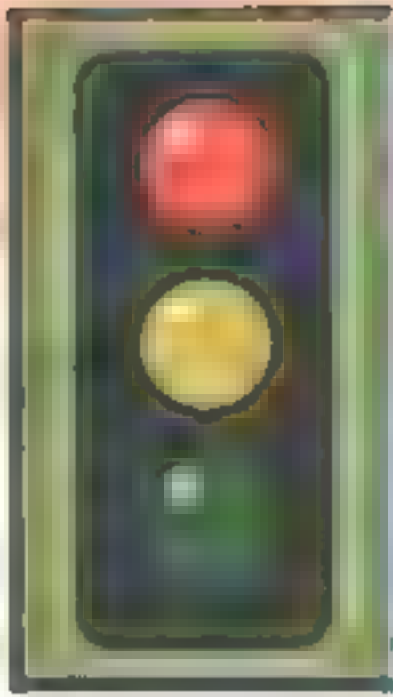

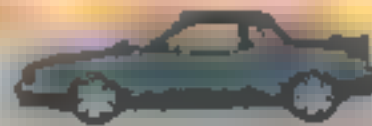
عیسوي سال جا 12 مهينا

جنوري، فيبروري، مارچ، اپريل،
 مور، مئي، جون، جولائي، آگسٽ،
 پڙهندو جو سو ايندو فرسٽ،
 سيپٽمبر، آڪٽوبر، نومبر، ڊسمبر،
 هاڻي آيو تنهنجو نمبر
 عيسوي سال جا مهينا ٻارنهن
 ٿي سؤ پنجهٺ جن جا ڏينهن
 لکن پڙهن سان پنهنجونينهن.

سگنل جا رنگ

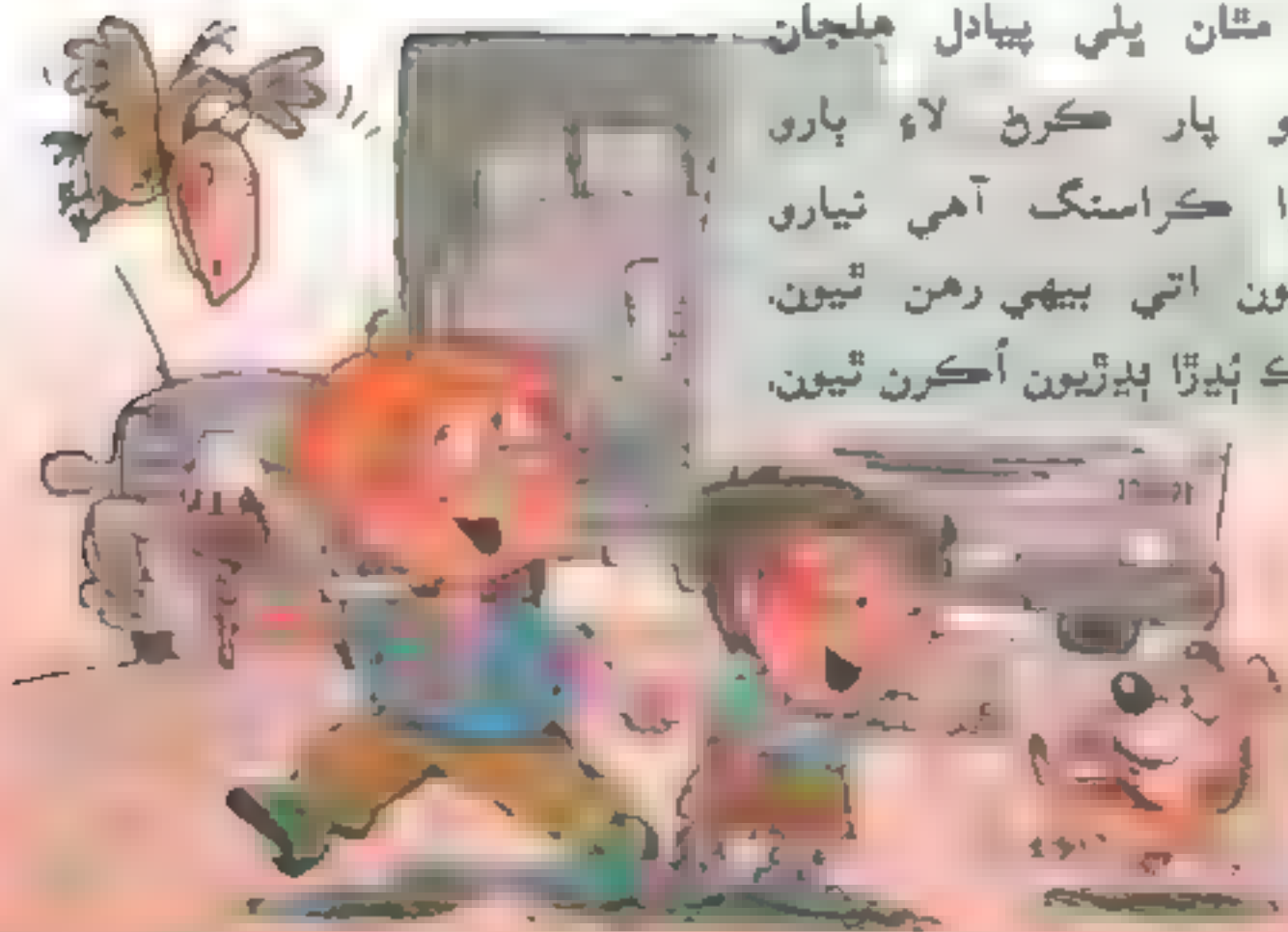

شهر جا رستا پيارا پيارا،
 سگنل جا سڀ رنگ نيارا،
 چؤ واتي تي لڳل آهي
 سلامتي اُن ۾ لڪل آهي.
 ڳاڙهي بتي چوي ٿي ڇا؟
 بيگهي رهو اوهين هاڻي ڀلا؟
 پيلي پيلي روشني ٿئي ٿي
 تيار رهو هوڙ هيئن چوي ٿي.
 سائي بتي سگنل جي،
 ٻارو آهي جڏهن ٻري
 گاڏيون ڊمڪنديون ٽڪريون آيون،
 سگنل سگنل راند رچايون.

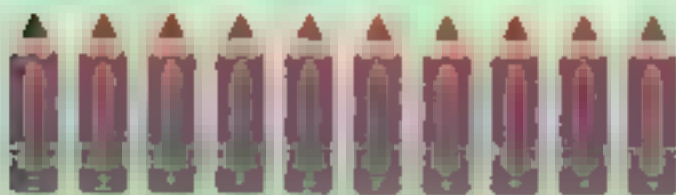
زيبيرا ڪراسنگ

فت پاٽ تي تون هلجان پاء،
 ائين ۽ چيو آ ملڙي ماء،
 گاڏن تي رانديڪا ڏسندين،
 تڪڙا تڪڙا قدم جي ڪڍندي،
 رستي تي ائين هلڻ کان
 جهليو استاد وڃڻ کان
 پيلا پتا روڊ تي ڏسجان
 تن مٿان پلي پيادل هلجان
 رستو پار ڪرڻ لاءِ پارو
 زيبيرا ڪراسنگ آهي نيارو
 گاڏيون اتي بيهي رهن ٿيون،
 بالڪ ٻڌڙا ٻڌڙيون اُڪرن ٿيون.

انگ

بال جهڙي آهي گول
 ٻڙيءَ جا ٻارو رنگ رتول
 الف جهڙو هڪ جو انگ آ.
 هڪوئي نه ٻارو چنهنجورنگ آ
 هڪ ۽ هڪ ملي ٿيا هـ
 پاءُ سان راجي راند رهـ
 و ۽ هڪ ٿيندا ٿي
 خوشي سان سڪلاس و وـ
 ٽي ۽ هڪ ٿيندا چار
 پاءُ ٽنڊي ٿي تون نه مار
 چار ۽ هڪ ٿيندا پنج
 ماءُ پيءُ جو چيو مڃج
 پنج ۽ هڪ ٿيندا چھ
 لکي پڙهي پوءِ راند رهـ
 چھ ۽ هڪ ٿيندا ست
 زلڻ سان ٻارو ويندي سَـ
 ست ۽ هڪ ٿيندا اٺ
 آپ تي اُڀري انڊلڻ
 اٺ ۽ هڪ ٿيندا نو.
 هڪاري اچي پوري ڳئون
 نو ۽ هڪ ٿيندا ڏھ
 سار انگن جي هاڻي ٺھـ
 ٻڙيءَ کان پوءِ ساڳيا انگ
 جن جو ٺاهي هڪوئي رنگ

ڳالهه اها آ پڪي سراسر،
 ڪٽ جوڙ ضرب، ونڊ، برابر
 ليڪ جهڙي آهي جا.
 ڪٽ نشاني چئجي سا
 ليڪ مٿان جي الف آهيون،
 جوڙ نشاني پاڻ ٿا مائون
 جوڙ نشاني ڪريون جي آڏي
 ضرب اها آ، چيو آ ڏاڏي
 ليڪ مٿان ۽ هيٺيان ٽپڪو
 نشان اهو آ ونڊ جو ٺڪٽو
 ٻه ليڪون جي هڪ سي ڀرسان،
 نشاني سان چوائي برابر،
 ڳالهه اها آ پڪي سراسر،
 ڪٽ، جوڙ ضرب، ونڊ، برابر.

بلوچستان

سند

واه واه هي؟ چمن، پيارو پاڪ وطن
 پنهنجو آ پيارو پاڪ وطن
 پنج نديون پنجاب وسي تو
 سئي گئس، بلوچستان ڏيئي تو
 خيرپختونخواه ميوا آپائي
 سنڌ سموريه سون ٿي ٺاهي
 واهن وستيون ڳوٺ هي پيارا
 روشن روشن شهر سارا
 جبل درياءَ نديون نظارا
 واه وٽن ٿا سمنڊ ڪنارا
 ساجها مٺڙا مارو رهن
 واه واه هي؟ چمن، پيارو پاڪ وطن
 پنهنجو آ پيارو پاڪ وطن

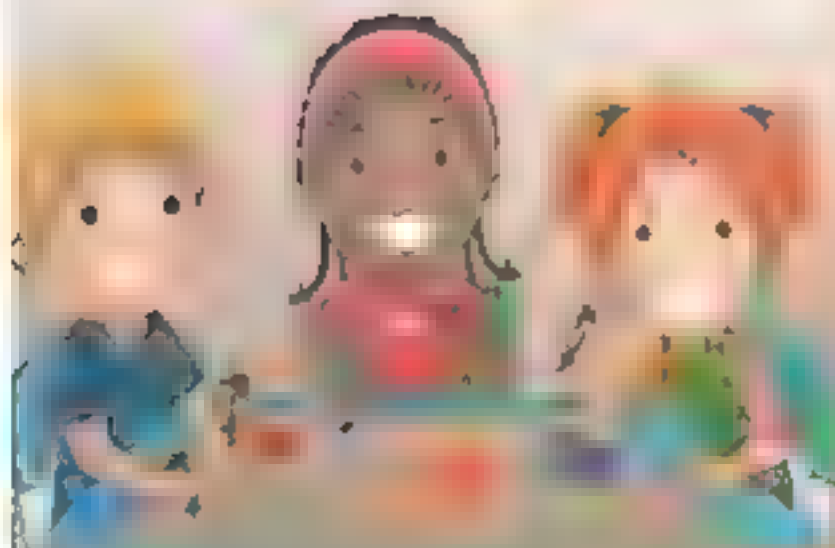
گيت ٻڌو هيءَ نينهن نيارو
 پنهنجو جهنڊو آهي پيارو
 سائو جنهن ۾ رنگ رچيل آ
 خوشحاليءَ جو سانگ سڃيل آ
 اچو امن جو رنگ آ پيارو
 يڪجهتي جو اهو اشارو
 اقليتن سان پيار سيڪاري
 سو سچو جو ديس سنواري
 پنجن ڪُنڊن جو تارو پيارو
 واه واه چنڊ آ چلڪي وارو
 پنهنجو جهنڊو سونهن سنار
 جنهن ۾ آهي پيار ئي پيار

نگر نگر جو سير ڪرايان
دوست اوهان کي شهر گهمايان
سند سموري مون آ ساري
اجرڪ ڪوي صونهن نياري
موج پريو مهراڻ وهي تو
مست قلندر هر ڪو چئي تو
سچل سامي شاه پٺائي
مخدوم بلال سان وهي تو
ايان استاد تنوير تاجل
ذات لائين جي جت آ جل ٿل
به به بهڪن ٻول ٻڌايان
دوست اوهان کي شهر گهمايان
حيدرآباد جي ٿڌي هير
نواب شاه ٿيو شهر بينظير
لاڙڪاڻي ۾ لال و من ٿا
مڪر بکر مون پڪن ٿا
خيرپور جون ڪڇيون ڪاڻي
روھڙي جي ٿي ڳالهه ٻڌائي
ڪراچي روشن شهر آ ٻارو
ٺٽي جو آ خوب نظارو
پنهنجي ڪوڙ ۽ ڪارونجهر
سهيلا ستا ڪي سڀئي شهر

ايجان ڪي آهن نالا باقي
لکجار ڪاڻي تر تون ڪاڪي
جوڙي اهڙو نظم نرالو
علم ادب جو ٿئي حوالو
پيار منجهان ٿي آئون ٻڌايان
دوست اوهان کي شهر گهمايان

رنگن جي آ راند نرالي
 هر رنگ ٻارو آهي مثالي
 هونءَ ته رنگ هزارين آهن
 رنگا رنگي روپ بسائن
 رنگ قدرتي آهن ٿي
 جن سان رنگ ٺهن ٿا سي
 ڳاڙهو پيلو ۽ نيرو
 ست رنگن جو تن ۾ ديرو
 پيلو نيرو جي گڏايون
 ساڻو رنگ پاڻ آ ٺاهيون
 ڳاڙهو، پيلو، نيرو رنگ
 ٽن رنگن ۾ سڀئي رنگ
 رنگ رنگن سان هاءِ ملايون
 رنگ هزارين نن مار ملايون

ننڊڙي گڏڙي

منهنجي ادڙي

گلاس ۾ پاڻي

هٿ ۾ وٽڙي

کير وٽيءَ ۾

ٻار گهٽيءَ ۾

راند مڪڏن ٿا

نچن ٽپن ٿا

منهنجي گڏيءَ کي

ننڊ لڳي آ.

ماٺ ڪريو هو

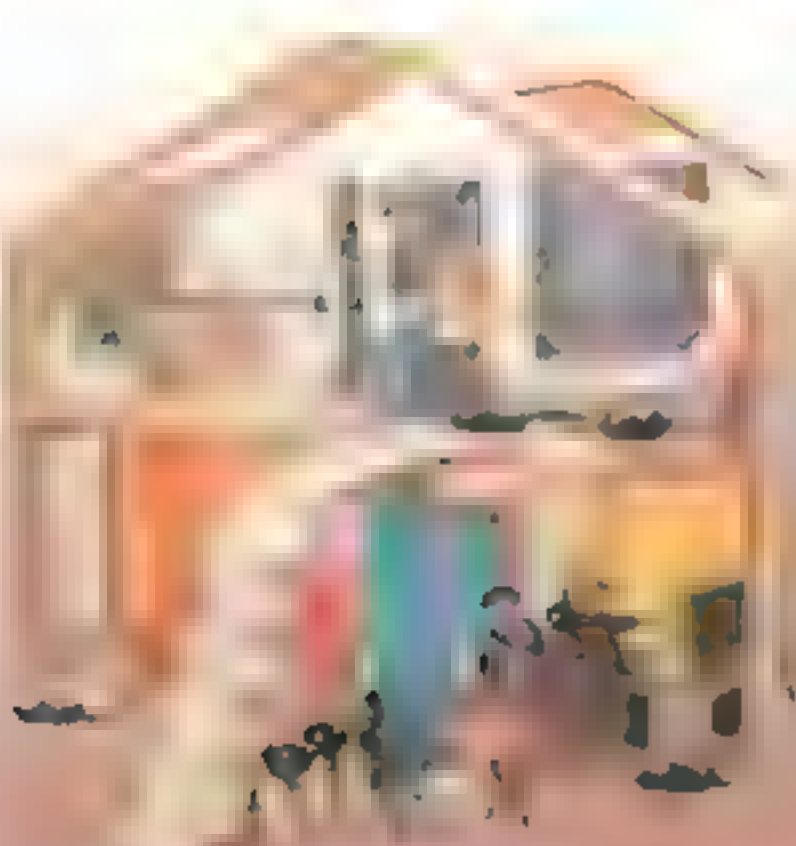
پڙهي سٽي آ

ماٺ ڪريو هو

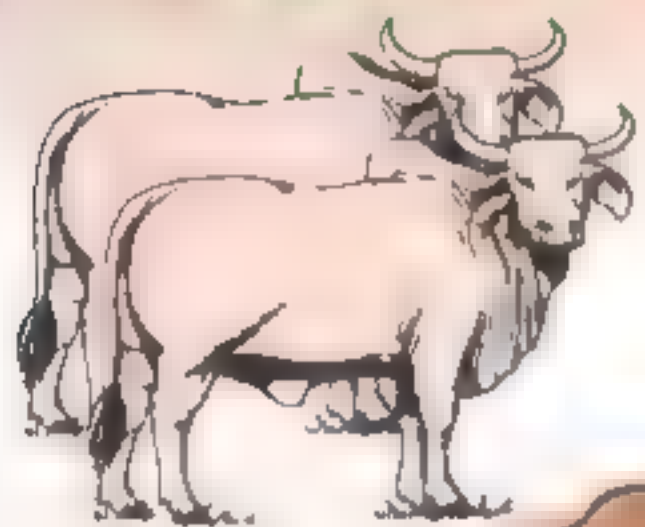
پڙهي سٽي آ

ماٺ ڪريو هو

پڙهي سٽي آ.

چار ۾ پيرون
 پيرون پٽينديس
 پيرون منا ڪوڙا
 ڍڳن جا جوڙا
 ڪچا ٿڪا پير
 ڪڙ هوريان پير
 پير ۾ ڪونئر
 گلن تي پوئر
 ماکيءَ آ مانارو
 ناهيو پيارو پيارو
 ڏينپو ڏنگي تو
 ڪاڪو ڏڪي تو

آکاڻي اخروٽ جي
 ٻڌائي بسڪوٽ پٽي
 ڪوئي در ڪڙڪايو
 ڪانو ۾ گهڙي آيو
 گندڻ گنديءَ ۾
 سولي سنڌيءَ ۾
 لڏون آهي بادشاهه
 جليبي تي راڻي
 پوري تي آکاڻي

ڪڪ ڪارڪ ڪنهنجي
 ڪڪ ڪارڪ ڪنهنجي
 ممي ماني ممي ماني
 امان آ پچائي
 خوش ٿينداسين ڪائي

ماما گلو ماما گلو
 ٻڪوڙا تري ڏي
 بوندين جي بهاري
 جهول پري ڏي
 ماما گلو ماما گلو
 مصري گهراڻي ڏي
 پتاشا ورهائي ڏي
 ٻار پڇائي ڏي

سون سون پائي ڏي

دٻلي چٽڪائي ڏي

چنڊ ماما گوگڙو

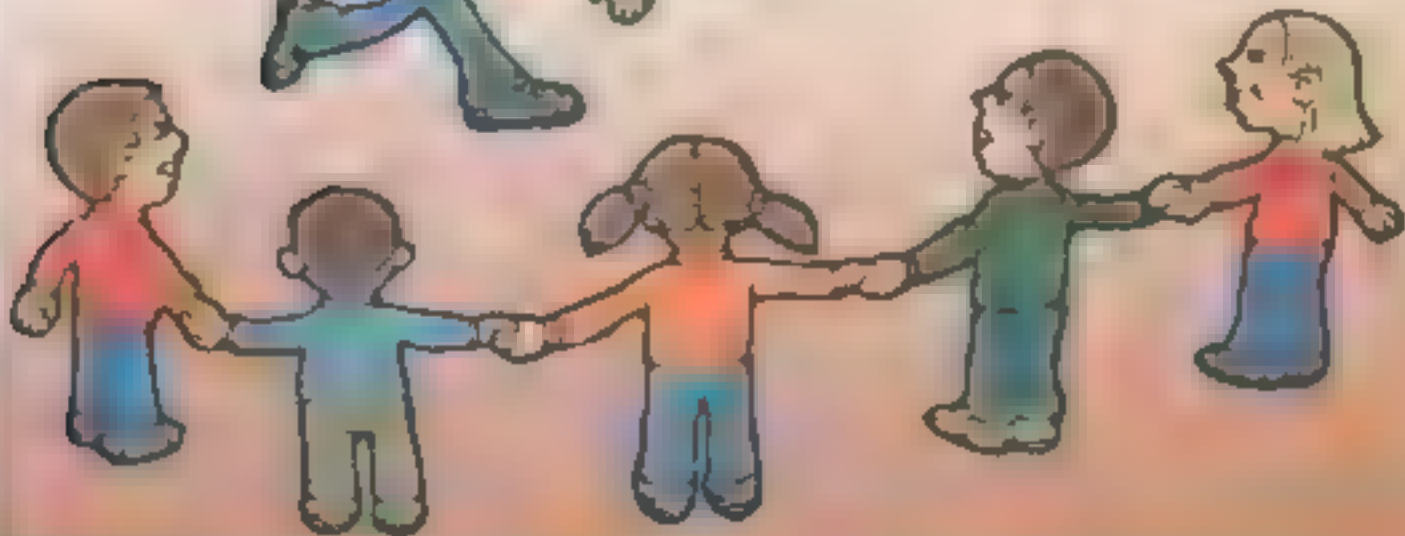
سائي لڪڻ پتي ڏي

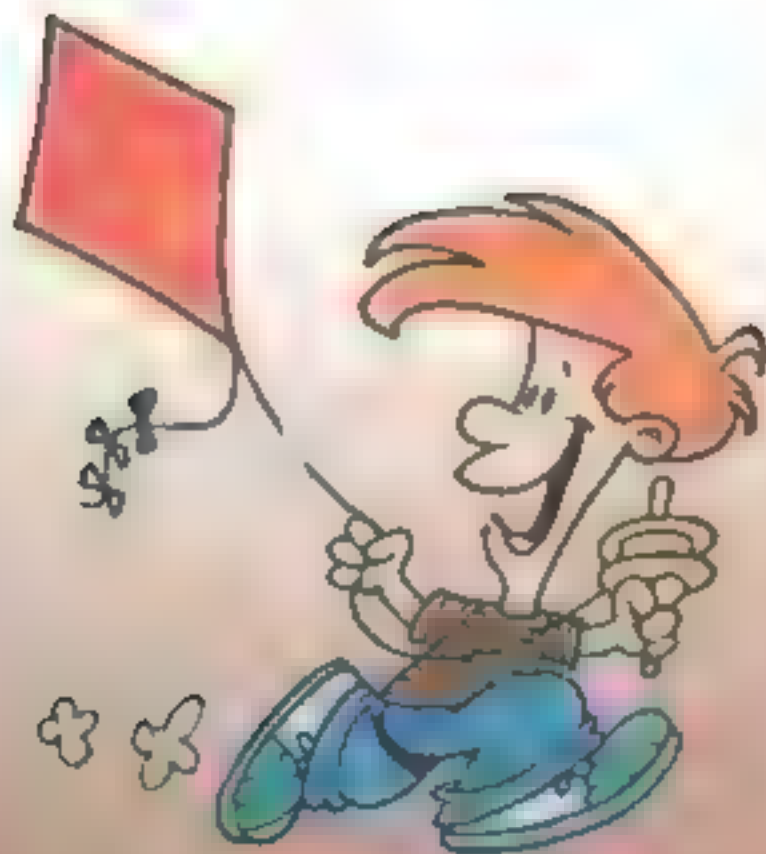
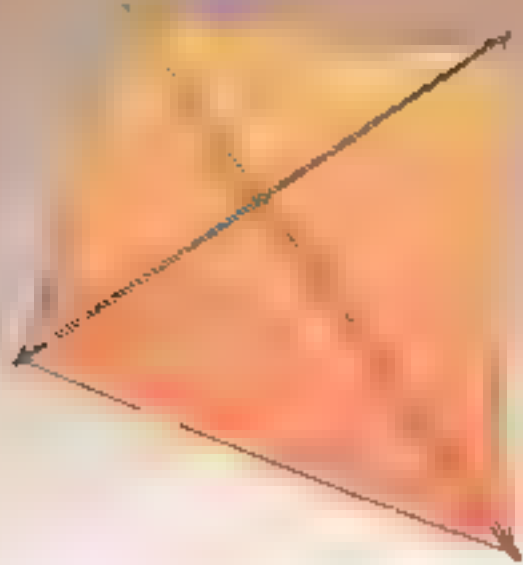
منهنجو ماما ڪائي

پٽائي ڀر پاسي

ڏک لهي ڏوجھرو

اندر ٻاهر سوچھرو

منهنجو ملڙو پيارو لغڙ.
 دوست آهي دلواريو لغڙ.
 نهار ڪنن ٿو مٿي اڏامي.
 پنجن روپين ۾ ٿو وڪامي.
 ڪٿي ٻڌي ٿو ان کي اڏاڻ.
 چرڪي ڦيرائي مٿي نهارين.
 ڀر ڏيان ۽ پيچ لڙاڻ.
 مانجهو پڪو لغڙ نيارو.
 نالو ان جو کين تارو.
 گڏي به ان جو نل رڪان ٿو.
 پٽا پٽي به تنهن کي چوان ٿو.
 پيچ ۾ سهڻا رنگ ٻڌان ٿو.
 ڏٺي پئي تان چپڪي لڳاڻ.
 راند جي وقت ان کي اڏاڻ.
 لغڙ اڏائيندي ڏيان ڪريان ٿو.
 ڇت تي ٻارو ڪين چڙهان ٿو.
 خيال پنهنجو ۽ ٻين جو رڪان ٿو.

وشل

چُڪَ چُڪَ آئي ريل
ٿر ۾ جيئن ڏڪي ٿي ڊيل

گاڏا بوڳيون سڀ لڳائي
انجن پوءِ ان سار ملائي

استيشن تي ايندي آهي
تڪيٽ ڏيندو ٿي آهي

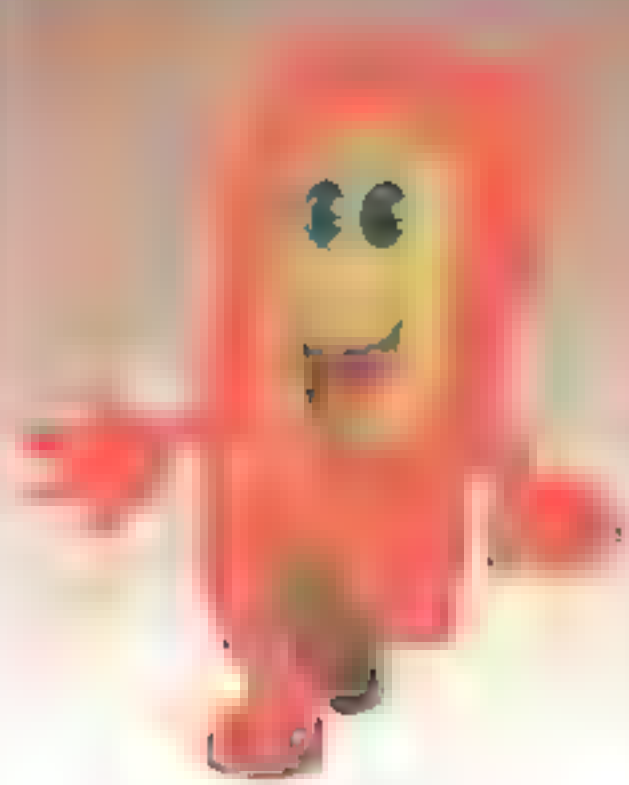
سگنل ملڻ تي هلندي آهي
تيز تڪي جا ويندي آهي

ڳالهه جنهنجي آهي گهر گهر،
 پيارو پنهنجو سو آ ڪمپيوٽر،
 گيت ٻڌائي ڳانا ڳائي
 راند رهائي لڪائي پڙهائي،
 سي پي يو ان جو سهڻو
 مائوس به آهي من مهڻو
 مانيٽر به ان جو نيارو
 ڪي بورڊ به ان جو پيارو
 ڪي جا جيڪر بٽن ڊبائون
 سوئي ڏسون ٿا جيڪو چاهيون،
 انٽرنيٽ به ان ۾ آهي
 دنيا سڄيءَ جو سير ڪرائي
 ڳوٺ هجي يا هجي شهر،
 چرچو جنهنجو آ در در
 پيارو پنهنجو آهي ڪمپيوٽر

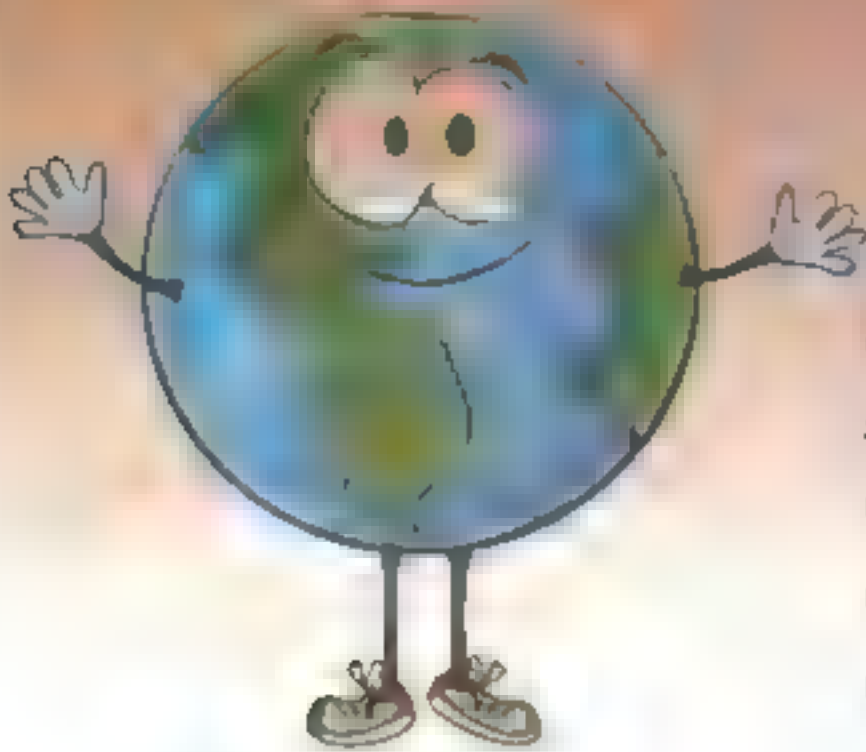
هٽ ۾ تنهنجي آهي موبائيل
 نمبر نرالا ڪر تون ڊائيل
 هڪ ٻي سان ڳالهائڻ لاءِ
 ڪم جي ڳالهه ٻڌائڻ لاءِ
 هٿ ۾ هر ڪوئي ڪٿي ٿو
 سيل فون سڀني کي وٺي ٿو
 فوٽو ڪڍي ۽ مووي پري ٿو
 انٽرنيٽ جي ڳالهه ڪري ٿو
 خرچ ڪرائي سو ته سگهارو
 موبائيل پنهنجو آهي پيارو

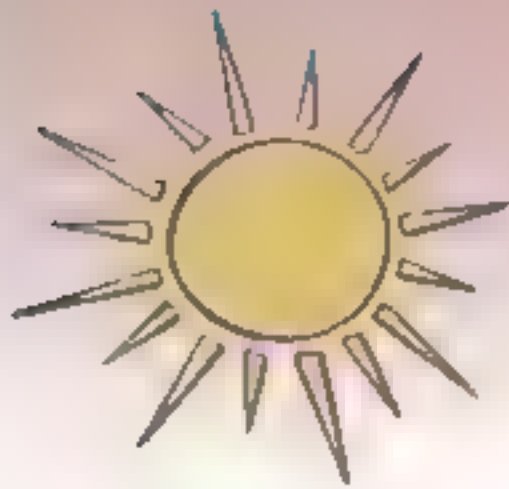
آڪاش تي تارا چمڪن ٿا
 ڏيئا جڻ ڪي تمڪن ٿا
 آڏي اپ تي خوب نظارو
 سج اُڀري جو وهاءُ تارو
 واٽ عجب جي ٺاهين ڏاهين
 روشن روشن سونهن پسائن
 چنڊ سان ڪن ٿا چلولايون
 واه ڙي تارا گيت آ ڳايون

ڌرتي سهجي جيئل ما،
 ڌرتيءَ سان آ پنهنجو چاه
 وٽ ٿر ٻوٽا ۽ ڪيت سارا
 ڌرتي جا هي خوب نظارا
 درياءَ، نديون، ڍنڍون ڍورا
 جبل ٿر ۽ ٻر جا ٿورا
 چيڪي مٽي چڪ ٻٽوڙو
 هڪڙي بندر هڪراڄي منهوڙو
 سمنڊ ڌرتي جو حصو آهي
 ڌرتي جو نرالو قصو آهي
 سهڻي سهڻي صورت ان جي
 من مهڻي صورت ان جي
 تنهن کي پنهنجو چنڊ آهي
 ڌرتي به هڪڙو گرم آهي
 سج جي گرد چڪر لڳائي
 ڌرتي گيت خوشيءَ جا لڳائي

روشنی

سهڻا سج ڪرڻا پيارا،
 جن موتين جا چهرڻا نيارا،
 ست رنگن جي ڀر ۾ چهر جن ۾،
 روشن روشن چهر ۾ تن ۾،
 ٻوٽن لاءِ ڪاڌو ٿي ٺاهي،
 سگهه توانائي پڻ پهچائي،
 سج آ پنهنجي سونهن ڀسائي،
 روشنيءَ جي ڳالهه ٻڌائي،
 جيءَ جياپو سو ٿو مائي،
 روشنيءَ جي راز کي ڄاڻي،
 سوئي سياڻو جڳ ۾ چوائي،
 روشنيءَ کي جو ورهائي.

هوا

هوا ته پنهنجي جيڏي سر تي.
 هوا سان ڏنده وهي ٿي ڌرتي.
 سُرھا سُرھا ساھ ڪڻون ٿا.
 سمنڊ هوا ۾ پاڻ ترون ٿا.
 جيت جڙا ۽ وڻ وڻ ٿا ٻوٽا.
 هوا ۾ ڪاٺين جيون جهوٽا.
 سمنڊ نديون ۽ ڏنڊون ڏورا.
 هوا جا تن تي آهن ٿورا.
 مير اُتر جي سيارو آئي.
 ڏکڻ لڳو تان بهار ماڻي.
 اونھاري ۾ لڪ لڳي ٿي.
 چؤ ماسي جي هوا گھلي ٿي.
 سانوڻ ۾ آئي مير وڻي جي.
 هڪڪار مٽيءَ مان ڄاڻ اچي ٿي.
 هوا سرءُ جي پن تي چاڻي.
 هوا رتن جا رنگ ٿي ماڻي.
 هوا ۾ مڪيئي گئون آهن.
 کڏجي مڏجي هوا ٿيون ٺاهين.
 ڌرتي تي آءُ وڻ لڳايون.
 کڏلاڻ هوا مان پاڻ مٽايون.
 جياپي لاءِ هوا ٻچايون.
 ڳڻ هوا جا ڳايون ڳايون.

پاڻي

پاڻي منجهه پساهه آهي.
 جيوت جو ته ساهه آهي.
 پُر وسي تو وسڪاري ۾.
 ڏنڊون ڍورا ۽ ناري ۾.
 ڌرتي اندر به پاڻي آهي.
 جر جو پاڻي سو ته چوائي.
 پاڻي درياءَ جو منو سارو.
 پاڻي سمنڊ جو آهي ڪارو.
 پاڻي جو ڪوئي رنگ ناهي.
 آڪسيجن. هائيڊروجن ملائي.
 قدرت پاڻي ٺاهيو آهي.
 لايو ٿيو ته سجايو آهي.
 وڻ ٿڻ ٻوٽا پکي ٻڪڻ.
 جانور جيئ انسان پڻ.
 پاڻي تن لاءِ آهي ضروري.
 پاڻي جي ٿي ڳالهه پوري.

ڪارا ڪارا ٻڌن ڇاڀا
گيت وڻي جا هوا ٿي ڳيا
جن ٿل ٻنيءَ ٻڌو رڻي
وسڪاري جو وارو رڻي
ڪڇو ڪارونجهر وسي ٿو
لاڙ اتر ۽ ٿر وسي ٿو
منڇر ڪيڇهر جر وسي ٿو
اڇڙو ٿر ۽ بر وسي ٿو
وطن وسي ٿو سارو رڻي
وسڪاري جو وارو رڻي
ڪوئل ڳائي مود نچن ٿا.
گام ٿڌن ٿا گل ٿڌن ٿا.
جنگ چُون ٿا گيت ٿڌن ٿا.
هيل همرچا هل هل ٿا
انڊيت خوب نظارو رڻي
وسڪاري جو وارو رڻي

ڪارڙو ڪمارڙو

اڪين جو تارڙو

ان پاڻي ڏي ته

موليٰ مينهڙو وسائي.

مينهن ڙي مينهن.

تنهنجي وسڻ جا ڏينهن.

مينهن جي وسندا.

ڍور ڍگا چرندا.

ساوا گاه ڦٽندا.

خوشين ميلا مچندا.

رنگ ڪئي رچندا.

ڪنوڻ آ ڪنوائي.

مينهن جي واڌائي.

گجي گج گور آ.

مينهن بنا ٻور آ.

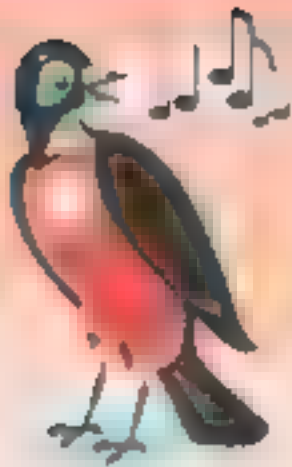

مندن جو گيت

گيت مندن جو گڏجي ڳايون
 مندون ڇا هن ڄاڻ وڌايون
 سج گولو گيشن جو آهي
 ڌرتي جنهن گرد چڪر لڳائي
 ڌرتيءَ جو هي ڦيرو گهرو
 مندن جو آ ان ۾ ديرو
 سڀ سيارو ڏند ڏڪائي
 گرم ڪپڙا ٿو پهراي
 مند بهار جي آهي نياري
 گل ٿڌن ٿا گل گلزاري
 اونھاري ۾ لڪ لڳي ٿي
 هر شئي ٻارو ڏاڍي ٿي
 سرءُ سارا پن ٿي چاڻي
 پوريون ٿيون سي مندون هاڻي
 چئن مندن جو چڪر نيارو
 سرءُ سيارو بهار اونھارو
 گيت مندن جو گڏجي ڳايون
 مندون ڇا هن ڄاڻ وڌايون

دال جي ڳايو

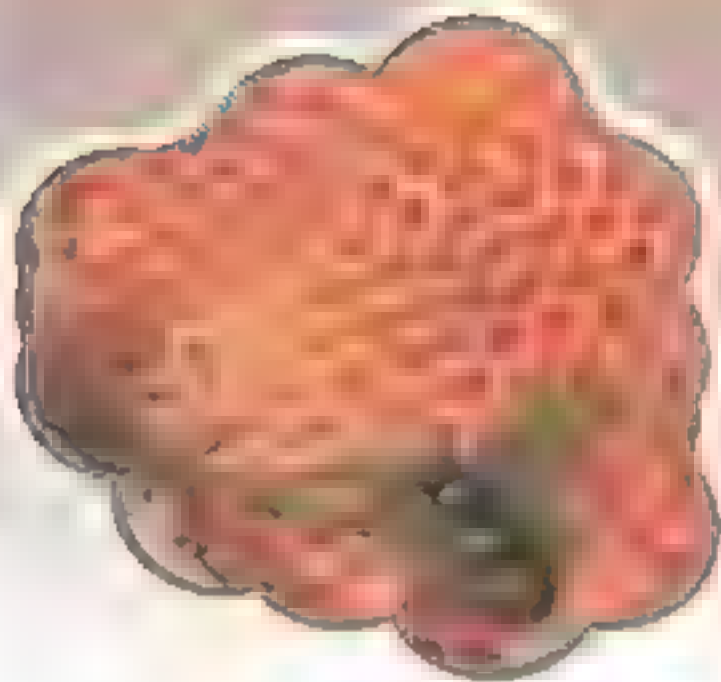
هر ڪنهن جيئو جي پنهنجي ٻولي.
 جنهن ۾ جيئجڻ ڏني آ ٻولي
 انسان جيئڻ جانور پڪي
 قدرت کان آ ٻولي سڪي
 پنهنجا پنهنجا ٻولين ٻول
 سهڻا سهڻا رنگ رتول
 پالڪ ڪري ٿو غون غون غون
 ڪبوتر ٻولي گتر گون گون
 ٻلي ٻولي ميانن ميانن
 ڪتو پوئڪي پوئ پوئ پوئ
 مينهن ڪري ٿي پان پان پان
 ڪانءِ ڪري ٿو ڪان ڪان ڪان
 طوطو ٻولي ٿين ٿين ٿين
 ٻڪري ٻولي ميهن ميهن ميهن
 ڪوئل ڪوڪي ڪو ڪو ڪو
 مچر پٽڪي پون پون پون

مادھو ۽ ٻيو

ننڍڙا ننڍڙا جيٽ ڏسو.
عجب انهن جي ريت ڀسو.
ڀاڻ ۾ ائينءِ ملنديون آهن.
گڏجي سڏجي رهنديون آهن.
ڪڏهن نه اهي وڙهنديون آهن.
کاڌو پنهنجو گڏ ڪري
هڪ ٻئي کي پوءِ سڏ ڪري
جائي وائي چڪڙ نه پائن
ماڪوڙيون ٿيون نانءُ چوائين.

ماڪيءَ جي رنگ

وڻ تي ٺهيل هو مانارو
 ڪيڏو ٻارو پيارو پيارو
 ماڪيءَ جي مڪين گهر آ ٺاهيو
 ماڪي ٺاهڻ جو ڪن ٿيون سميو.
 گلڙن تان هو رس کڻن ٿيون
 سواد سهڻو چس کڻن ٿيون
 هزارن ۾ هڪ راڻي آهي
 عجب ان جي ڪهاڻي آهي
 ماڪيءَ ٺاهڻ جا ساڄ ڪري ٿي
 راڻي مک راڄ ڪري ٿي
 راتو ڏينهن ڪري هو پورهيو
 ڪن ٿيون انسانن تي ٿورو
 تحفو لاجواب ڏين ٿيون
 ماڪيءَ جون مڪيون جي ٿين ٿيون

ڪاٺو / ڪاٺنگ

پڪي هي ڪارو ڪارو آهي،
پو به ڏاڍو پيارو آهي،
منڙي منڙي لات لنوي ٿو
ڪنيا ٿو ڪنيا ٿو خوب چوي ٿو
مڪڻ چاڙهيءَ مان ڪڍي ٿو
لولو ٻارن کان ڪسي ٿو
ڪان ڪان، جو ٿو شور مچائي،
ڪانون جو ٿو ميڙ سڏائي،
ڪانگيرو ٿو اهو چوائي،
وڻن تي جي ڪن ٿا ديرو
سمهن ساڙهر اٿن سويرو.

ڪاڻ ڪڍڻي

پڪي هيءَ ننڍڙو پيارو پيارو
عجب جنهن جي ڳالهه آ پيارو
ڪڪ ڪانا گڏ ڪري ٿو
سائين ڪي هو سڏ ڪري ٿو
سهڻو آڪيرو ٿو ٺاهي،
جن سَهڻي ڪا ماڙي آهي،
جهولا لوڏو خوب لڏن ٿا.
پڇا جنهن تي جهول جهولن ٿا.
پوليون پولي گيت ڳائي،
ڪاڻ ڪڍڻي نانءُ چوائي.

پلوي

پيارو پيارو آهي پلو
 کائن ۾ آهي ڏاڍو پلو
 کيري ۾ آ کيري پياري
 اُن جي آهي شيري نياري
 آنياري جي آني کائي
 ناني پلي جي ڳالهه ٻڌائي
 پلو کارو سمنڊ ۾ پلجي
 پلو پلو سنڌوءَ ۾ پلجي
 تري رڌي جيئن پڇاڻيون
 چاهه سان سڀئي گڏجي کايون
 سوکڙي آهي سنڌوءَ ندي جي
 ڳالهه سڄي آ منهنجي ادي جي

پويٽ

رنگ ۾ برنگي پويٽ پيارا،
 باغ ۾ جن جا خوب نظارا،
 گلڙن جي ٿو سونهن وڌائي،
 سهڻا سهڻا روپ پسائي،
 پر جنهن جا پيارا، پيارا،
 جنهن تي سهڻا چٽ نيارا،
 هٿ لڙيون تان رنگ لهن ٿا،
 چٽ پرن جا ڊهي پون ٿا،
 هٿ ۾ ٻارو ڪڏهن نه جهلجو،
 پويٽ ساڻ پيار رکجو.

ٽانڊاڻو

ٽم ٽم ٽانڊاڻو آهي
 سانوڻ ۾ ساماڻو آهي
 ننڍڙو مٺڙو جيت آهي
 روشن اُن جي ريت آهي
 پر پنهنجا ٿو جڏهن پڪيڙي
 روشنيءَ کي هو ٿو وڪيري
 پري کان ٻارو جڏهن وري ٿو
 چڻ هڪو ننڍڙو ڏيئو پري ٿو
 ڪڙڪهيتو پڻ ٺاءُ اُن جو
 ٻرڻ اُجهامڻ ڏانو اُن جو
 بت ۾ آهي بخمل جهڙو
 نرم ائين جيئن مليل جهڙو
 وسڪاري ۾ ورنڊو آهي
 اڏامي اڏامي ٻرندو آهي

وڻ لڳايون

ديس پنهنجي جي سونهن وڌايون.
 آءُ هلي آ وڻ لڳايون
 پوءِ وڻن جو چڻي وڻي ٿو
 خوشبوءِ جو چڻ مينهن وسي ٿو
 گل ٿل ميوا پڻ ۽ ٿاريون،
 اڪڙين کي سي لڳن ٿيون پياريون،
 وهه وڻي ٿي وهه وڻڪاري
 گل ٿڙن ٿا ٿاري ٿاري
 چانو ڏيئي ٿو ٿڌي ٿڌي
 ننڍا اچي ٿي مٺي مٺي
 يوڪليپٽس ڪيڏو ٿياري
 ڪلر چوهي ٿو زمين جو ساري
 ٿڙ مان پاڻ کي ڪاٺ ڏيئي ٿو
 مضا به ساري صاف رکي ٿو
 گدلاڻ کان ماحول بچايون.
 آءُ هلي آ وڻ لڳايون

انب

انب سنڌ جا پيارا پيارا
 نالا جن جا نيارا نيارا
 پيگر ڦالهي ۽ چڙسي جي
 ڳالهه نرالي آ لنگڙي جي
 دسهڙي سان دل آ پنهنجي
 رتڙي جي ڳالهه آ سنهنجي
 سنڌڙي انب جو مٺ نه ڪوئي
 انب جو ميوو گهٽ نه ڪوئي
 انبن جا قسم انيڪه نرالا.
 خوشحاليءَ جا سهڻي حوالا
 ڏيهه پرڏيهه لوحه ٿو ڪاڻي
 سنڌ جي انبن جا ڳڻ ٿو ڳاڻي
 انب لڳائڻ هاري ناري
 باغ انبن ۾ آهي بهاري
 زيب ۽ زينت ناماچاري
 پورهيت وڏائي ڌرتيءَ جي روڻن
 پورهئي ۾ آ ڪيڏي عظمت

دنيا ۾ ڪي به ڪم ڪري

پنهنجو شاعر ڪم ڪري

سچ جي جنهن آ ڳالهه مٿاڻي

اول الله جو سبق ڏي ٿو

سچائي جا ٻول چوي ٿو

امن پيار جا بيت ٻڌائي

تنجوڙي تي وائي ڳائي

ست سورمين جي سونهن پڙهي

سورمن جي ڳالهه مٿاڻي

سچو سخن جنهن آ ساريو

پاڪ نبي ﷺ کي تنهن پڪاريو

رٿ ڪئي ان سان ڀلائي

سو شاعر پنهنجو شاهه پڙهي

ڏاٽر اهڙي ذات ڏني آ

دعا گهريائين مائي پني آ

پٽ شاهه تي مدفن اڻ جو

سنڌ سنهي آ وطن اڻ جو

پنڪي

پياري مٺڙي پنڪي،
 سُهڻي سباجهي مٺڙي پنڪي،
 گل گلابي پشم جهڙي،
 جڻ ت سڄي رشم جهڙي،
 سنڌ ڌرتيءَ جي مياڻي نياڻي،
 راج ڪيائين بڻجي راڻي،
 سُهڻو سُهڻو سپاءُ ان جو،
 علم سان رهيو چاه ان جو،
 دنيا ۾ ان جي ناهي نظير،
 پنڪي سا آ بينظير.

علم

اچو علم جي جوت ساڻي جلايون
 علم سان جهالت جي اونده مٽايون
 علم تي ٿو ماڻهوءَ کي انسان بڻائي
 علم سان ئي انسان پاڻ وٺائي
 ملي زندگيءَ جي آ دولت اوهان کي
 علم ٿو ٻڌائي جو عظمت اسان کي
 گهمي جو گهٽين ۾ اڃايو ٿو هالڪ
 ملي ٿي رڳو جهالت ۽ نفرت
 علم سان هنر جي عظمت کي ڄاڻي
 پنهنجي ذات کي ٿو هالڪ سڃاڻي
 پڙهڻ ۽ لکڻ سان جو دل ٿو لڳائي
 اهو دين ۽ دنيا ۾ عزت ڪمائي
 ادب ماءُ پيءُ ۽ استادن جو ڪريون
 محبت جون جهوليون اچو سڀ ڀريون
 اڃايو نه وئي پنهنجو وقت وڃايون
 ڪري علم حاصل حياتيءَ بچايون.

تعارف

زيب نظاماڻي

سندس پورو نالو زيب النساء

پشت غلام رسول نظاماڻي

پيدائش 04/07/1963 ٿلهو محمد خان

18/01/1983 ۾ پرائمري استاد جي حيثيت ۾ پنهنجا فرض سرانجام ڏيڻ شروع ڪيائين ۽ 19/11/1996 ۾ سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن مان ماهر مضمون سنڌي (Subject Specialist) جو امتحان پاس ڪري پنهنجون خدمتون سرانجام ڏئي رهي آهي هيتائين سندس انگيڀيل چويهه مسودا موجود آهن هي سندس پهريون ڪتاب منظر عام تي اچي رهيو آهي

شاعره ادب محقق ٽيلوز ڊراما ليکڪ، ڊائريڪٽر، دانشور ماهر تعليم ادب ۽ فنون لطيفه ۾ عملي ڪردار نڀائيندي معاشري ۾ مثبت تبديليون آڻڻ جي ڏس ۾ پوري زندگي جا ڪوڙيندي گذاريندي هون ڏاڻي شاعره پنهنجي ڌرتي ۽ پنهنجي ٻوليءَ جي خدمت ڪندي رهي آهي کيس ان جي سڃاڻپ ڪوڙ سارا ايوارڊ پڻ مليا آهن پاڻ بنيادي طور درس ۽ تدريس جي شعبي سان ٽيهن سالن کان سلهاڙيل آهي هيءُ ڪتاب ”ملو هليون اسڪول“ هڪ قابل استاد ۽ باشعور شاعره هجڻ جو عملي ثبوت آهي هن نه رڳو ٻارن لاءِ شاعري ڪئي آهي پر ٻارن لاءِ ڊراما، ٽيلوز ۽ ڪهاڻيون لکيون به آهن اسان کيس هن وقتائين ڏسي پورهئي تي مبارڪباد پيش ڪريون ٿا ۽ اميد ڪريون ٿا ته آئيندا به اهڙا نظم لکندي رهندي

نظر محمد ڳاڙهو

نالو : صاحب خان ميراڻي
ولد : بهادر علي

ادبي نالو : سورھ ميراڻي

جنم : 08.04.1975

جنم هنڌ : ڳوٺ ڪپڙو تعلقو
رتوديرو ضلعو لاڙڪاڻو.

حال ائڊريس : غريب آباد محلہ
نئون ديرو. تعلقو رتوديرو.

تعليم : M.A سنڌي

ڪرت : اسسٽنٽ سب انسپيڪٽر آف سنڌ پوليس

اڻ ڇپيل ڪتاب

ڌرتيءَ جا رکوالا (ٻارن لاءِ ناول) 1990 ع

سائر سھس گجن (شاعري) 2021 ع

برھ منجھارا بوند (شاعري) 2022 ع

صاحب ديوان سنڌي شاعر (تحقيق) اڻ مڪمل

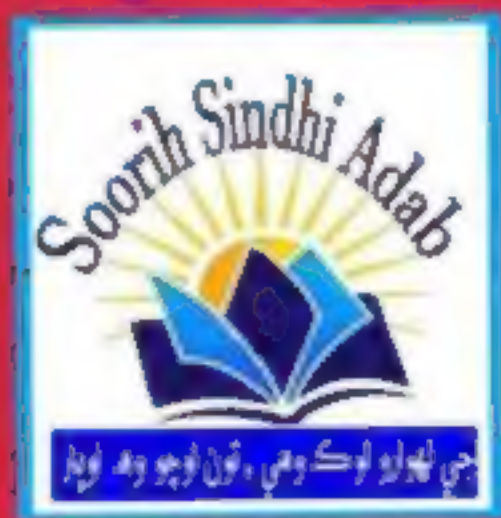
موبائل نمبر : 3919786 – 0344

3404488 – 0300

اي ميل : sahibkhanmirani0@gmail.com

سوره سنڌي ادب

صاحب خان سوره ميرائي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488